

Luomutuottajien hyvinvointi ja liikkeenjohto

Hankkeen tavoitteena on selvittää, onko luomutuotantoon siirtymisestä etua viljelijöiden työterveydelle, sekä miten viljelijöiden strategiset päätökset ja liikkeenjohto profiloituvat luomutuotannossa. Työterveyttä arvioidaan hankkeessa useiden eri mittareiden avulla keskittyen koettuun työkykyyn, tuki- ja liikuntaelinoireisiin, psyykkisiin oireisiin sekä viljelijöiden kokemaan oman osaamisen tasoon suhteessa työn vaatimuksiin. Luomutuotantoon siirtymistä pidetään yleensä yhtenä tilan strategisista valinnoista. Kuitenkin myös tämän tilajoukon sisällä on suurta vaihtelua esim. tilakoon, päätoimisuuden, käytetyn työvoiman sekä tilalla harjoitetun muun yritystoiminnan suhteen. Tehdyt valinnat sekä kehittämissuunnitelmat vaikuttavat olennaisesti tilan liikkeenjohdon tarpeisiin ja vaatimuksiin. Vertaamalla luomutuotantoon siirtyneitä tiloja tavanomaista tuotantoa harjoittaviin selvitetään luomutuottajien neuvonta- ja koulutustarpeita.

Tutkimus perustuu Työterveyslaitoksen vuonna 2014 keräämään laajaan haastatteluaineistoon. Tämä aineisto sisältää 2169 päätoimisen viljelijän tuotantotiedot, terveysindikaattorit, altistumistiedot sekä maatilan johtamiseen ja omaan ammattitaitoon liittyviä kyselyvastauksia. Tiloista luomutiloja on 231 kpl eli 10,7 %. Aineisto analysoidaan käyttäen apuna logistista regressioanalyysiä. Analyysissä testataan hypoteesi: Luomutuotantoa harjoittavilla tuottajilla on parempi (terveysindikaattorilla mitattu) terveystilanne muihin tuottajiin verrattuna kun samalla huomioidaan terveystilanteeseen liittyvät muut taustatekijät.

Analyysissä tarkastellaan ensin aineistosta saatavien terveysindikaattorien yhteyttä luomutuotantoon. Terveysindikaattoreina tarkastellaan mm. seuraavia muuttujia: Oma arvio nykyisestä työkyvystä, työtyytyväisyys, työn henkinen ja ruumiillinen rasittavuus, lääkärin toteama pitkäaikainen sairaus tai vamma ja työssä koettu altistuminen pölylle, melulle, tärinälle sekä raskaille työvaiheille. Analyysin perusteella valitaan yksi tai useammasta muuttujasta koottu terveysindikaattori, jolla on tilastollisesti vahva yhteys luomutuotantoon.

Analyysin toisessa vaiheessa valitun terveysindikaattorin ja luomutuotannon välinen yhteys testataan monimuuttujamallilla, jossa otetaan samanaikaisesti huomioon henkilö- ja tuotantokohtaiset taustatekijät (mm. viljelijän ikä, sukupuoli, koulutus, siviilisääty ja työura viljelijänä sekä tilan tuotantosuunta, tilakoko, palkkatyövoima, sekä kuuluminen työterveyshuoltoon). Lisäksi otetaan huomioon tilan liikkeenjohtoon ja strategiaan valintoihin liittyviä tekijöitä (mm. tilan päätoimisuus, muu yritystoiminta, suhtautuminen johtamiseen, tilan kehittämissuunnitelmat ja osallistuminen koulutuksiin). Lopulliseen monimuuttujamalliin otetaan mukaan taustamuuttujat, joilla havaitaan tilastollisesti merkitsevä yhteys terveysindikaattoriin. Monimuuttujamalli osoittaa missä määrin luomutuotanto sekä jokainen muu mallissa oleva muuttuja osaltaan erikseen vaikuttaa terveysriskin lisääntymiseen (tai vähenemiseen).

Tutkimustulosten avulla pyritään arvioimaan luomutuotannon mahdollista lisäarvoa ja tunnistamaan neuvonnan ja koulutuksen erityisiä painopistealueita luomutuotantotiloilla. Luomutuotantotilojen erityisten haasteiden tunnistamisen avulla on mahdollista kouluttaa myös työterveyshuollon asiantuntijoita niin että he pystyvät paremmin vastaamaan näihin tarpeisiin. Erityyppisten luomutilojen sekä niiden liikkeenjohdon ja osaamistarpeiden tunnistamisesta on hyötyä erityisesti tiloille suunnatun neuvonnan ja koulutuksen suunnittelussa ja suuntaamisessa. Luomutuotantoa harjoittavien viljelijöiden liikkeenjohdollisten taitojen kehittäminen hyödyttää siten myös luomutuotannon kilpailukyvyn parantamista.

Tutkimusta ohjaa professori Risto Rautiainen Nebraskan yliopistosta (University of Nebraska Medical Center; sivutoimi Luonnonvarakeskuksessa). Luonnonvarakeskuksessa tutkimuksen toteuttavat tutkija Tiina Mattila sekä erikoistutkija Minna Väre. Tilastolliset analyysit tehdään Työterveyslaitoksessa, jossa tutkimukseen osallistuvat erityisasiantuntija Maria Hirvonen ja erikoistutkija Merja Perkiö-Mäkelä. Tutkimus toteutetaan vuosina 2018–2019.